

## Raadsvoorstel

Agendanr. :  
Reg.nr. : 3477623  
B&W verg. : 3 december 2013  
Commissie : Bestuurszaken  
Cie\_verg. : 28 november 2013  
Raadsverg. : 10 december 2013

Onderwerp: "Naar een excellente AgriFood regio in Noordoost Brabant" (heraanbieding)

### 1) Status

Op grond van uw bevoegdheid kaders voor beleid op hoofdlijnen te stellen, bieden wij u ter vaststelling deze nota "Naar een excellente AgriFood regio in Noordoost Brabant" aan

### 2) Samenvatting

De regio Noordoost Brabant heeft de ambitie om in 2020 te excelleren als topregio in AgriFood. Hiervoor is het noodzakelijk dat de samenwerking in regionaal verband wordt geïntensiveerd. In 2010 is, met het Pact van de Ruwenberg, hiermee de start gemaakt. Sindsdien is reeds gebleken dat regionale samenwerking loont.

Om invulling te geven aan een intensievere samenwerking stellen wij u voor een convenant te sluiten dat verder gaat dan het huidige en tot een 3 O-samenwerking te komen, dat wil zeggen een samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Naast structuur betreft het hier ook de inzet op de inhoudelijke kant, de taakvelden en de wijze van uitvoering daarvan.

We zien tegenwoordig steeds meer dat partijen hun krachten bundelen om in gezamenlijkheid resultaten te behalen die toekomstbestendig zijn. De overheid moet hierbij aansluiten en coalities aangaan met onderwijs en het bedrijfsleven. Zo kan meer kennis, geld en draagvlak gegenereerd worden. De overheid richt zich in de 3 O-samenwerking vooral op het creëren van een goed woon-, werk- en leefklimaat, waarbij duurzaamheid, ook in maatschappelijk opzicht, centraal staat. De vorming van een 3 O-stichting voor de realisatie van de strategische agenda van Noordoost Brabant is een belangrijke stap. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van de geformuleerde doelstellingen en ambities die de regio op een hoger en duurzamer plan moeten tillen, is daarmee een gezamenlijke opgave van ondernemers, kennisinstellingen en overheden. In een later stadium komen wij bij uw raad terug voor de wensen en bedenkingen procedure.

Door het AgriFood-cluster worden maatschappelijke vraagstukken op het terrein van duurzaamheid, voeding en gezondheid omgezet in producten, diensten en concepten met toegevoegde waarde voor mens, plant, dier en hun omgeving. Dat draagt eraan bij dat de regio aantrekkelijk blijft voor mensen om er te wonen, werken en te studeren en voor bedrijven in het AgriFood-cluster om zich er te vestigen en te blijven investeren in de toekomst.

Deze ambitie is in de AgriFood-agenda uitgewerkt langs 4 programmalijnen, resp. 'People', 'Business', 'Innovation' en 'Basics'. De programmalijn 'Basics' betreft in feite vooral de overheidsagenda en gaat

over de randvoorwaardelijke infrastructuur voor een sterke regio middels toplocaties, bereikbaarheid & mobiliteit, de verbinding tussen stad en platteland, en maatschappelijke waardering van AgriFood.

Bovenstaande maakt dat we als overheid een flinke stap verder moeten zetten in samenwerking. Samenwerking met elkaar, binnen de regio, samenwerking met andere partijen in onze regio, maar ook samenwerking met partners buiten de regio, in provinciaal, nationaal en internationaal verband. In deze brede context zien wij kansen om onze ambities om te kunnen zetten in resultaten ten behoeve van iedereen die in onze regio woont, werkt, leeft.

### 3) Voorstel

Bijgaand concept – raadsbesluit vaststellen waarin wordt gevraagd om te besluiten tot:

1. **Vaststelling van** de programmalijn 'Basics' en de daarbij behorende actielijnen ter versterking van het woon-, leef- en werkklimaat in de regio Noordoost Brabant als het belangrijkste onderdeel van de overheidsopgave in de 3O-samenwerking (zie blz. 9 van dit voorstel);
2. **Het aangaan van** een verdergaande overheidssamenwerking in de regio Noordoost Brabant zoals vormgegeven in bijgaand Bestuurlijk Convenant, welke de titel draagt: 'Convenant regionale samenwerking Noordoost Brabant', samen met de overige in het convenant genoemde partijen, zijnde de gemeenten en waterschappen in het geografische gebied Noordoost Brabant.
3. **Het aangaan** van een verdergaande 3O-samenwerking waarin met de partners een stichting wordt opgericht ten behoeve van de uitvoering van genoemde Strategische Agenda (de programmalijnen 'People', 'Business' en 'Innovation').
4. Het succes van de regionale samenwerking AgriFood te toetsen aan de (voortgang) van de regionale ambities, jaarlijks te monitoren door stad en regio aan de hand van:
  - a. Meer dan gemiddelde groei van de werkgelegenheid in de agrifood t.o.v. het landelijk gemiddelde;
  - b. Jaarlijks 10 succesvolle innovaties;
  - c. De realisering in 2020 van een toonaangevend kennis en opleidingsinstituut op het gebied van food;
  - d. Een co-financiering van minimaal eenzelfde bedrag als geïnvesteerd wordt uit het regiofonds;
  - e. Een toename van het aantal evenementen in de agrifood, met in 2020 een toonaangevend Dutch AgriFood Week.

**Steller** : van der Zouwe

**Tel.** : (073) 615 98 58

**E-mail** : k.vanderzouwe@s-hertogenbosch.nl

#### 4) Aanleiding

Voor u ligt een raadsvoorstel ter afronding en bekrachtiging van het proces waarin wij u sinds dit voorjaar hebben meegenomen, en u ook specifiek hebben geïnformeerd middels 2 raadsinformatiebrieven (in april jl. en september jl.). Dit proces betreft de steeds intensiever wordende samenwerking binnen de regio Noordoost Brabant.

In september 2013 heeft uw raad de onderzoeksrapportage van uw rekenkamer-commissie 'Regionale Economie: werk aan de winkel' ontvangen. Dit onderzoek raakt de materie van voorliggend raadsvoorstel op vele punten. De rekenkamer-commissie heeft in haar onderzoek het lokaal en regionaal economisch beleid grondig geanalyseerd. Zij adviseert naar aanleiding daarvan op drie punten te komen tot een andere aanpak: het verder intensiveren van de regionale economische samenwerking, het uitbreiden van de evaluatie van gevoerd beleid en het uitbreiden van de kaderstellende rol van de gemeenteraad. Uw raad heeft deze aanbevelingen overgenomen. In dit raadsvoorstel beschrijven wij in een aparte paragraaf hoe uitvoering wordt gegeven aan de aanbevelingen van de Rekenkamer.

Wij stellen vast dat de regionale samenwerking zich sinds de start in 2010 (Pact van de Ruwenberg) in positieve zin heeft ontwikkeld:

- Er is een sense of urgency ontstaan dat regionale samenwerking noodzakelijk is om de gevolgen van de crisis het hoofd te bieden en er structureel beter uit te komen;
- Er is een breed besef dat regionale samenwerking loont. Recente voorbeelden zijn, o.a.:
  - Het binnenhalen van een 'Valorisatiefonds' met een budget van €13,8 mln voor de komende 6 jaar. Dit budget is m.n. bedoeld voor bedrijven in het MKB om ondernemerschap te stimuleren, innovaties mogelijk te maken en kennis richting bedrijfsleven beter te ontsluiten en wordt ingezet via Ondernemerslift+.
  - Het opstarten van innovatieve cross-overs met cofinanciering uit de REAP-middelen, zoals een Platform voor de ontwikkeling van duurzame eiwitproducten en het Insectlab voor praktijkexperimenten t.b.v. grootschalige insectenweek. Het REAP heeft in 2012 met een bijdrage van ca. €360.000 een programma gerealiseerd van in totaal €1.580.000 (een multiplier-effect van 4,4!).
  - Het onderwijs, ondernemers en overheid werken onder de vlag van '5\* Noordoost Brabant Werkt!' samen aan een goed functionerende arbeidsmarkt, nu en in de toekomst.
  - Als eerste regio in Brabant hebben we een Regionale Agenda Bedrijventerreinen en hebben we 4 Nimby-pilots bij de provincie aangemeld.
  - De totstandkoming van het Platform Groene Ruimte (meer samenhang, minder bestuurlijke drukte) waarin thema's Vitaal Landelijk Gebied, Omgeving en Water en Duurzaamheid en Energie zijn ondergebracht.
  - We werken samen met SRE en BOM om de 'Biobased economy' een strategische en financiële impuls te geven met behulp van diverse provinciale fondsen.
  - Er is een duurzame Mobiliteitsvisie in de maak, waarvoor een quickscan is uitgevoerd naar kansrijke snelfietsroutes in de regio.
- Er is samenwerking gezocht en gevonden met het onderwijs en het bedrijfsleven in de regio wat nu leidt tot een aangescherpte Agenda voor de regio met een stevig uitvoeringsprogramma.

- De samenwerking tussen de drie 'O's', in het zgn. Strategisch Beraad<sup>1</sup>, heeft geleid tot een nadere prioritering in wat écht belangrijk is voor de regio. Daarbij is voorgesteld om Agri&Food als economisch speerpunt te hanteren. De keuze voor Agri&Food ligt voor de hand als u bedenkt dat:
  - Brabant is van alle 256 EU-regio's de grootste AgriFood-exporteur. Op provinciaal niveau heeft Noordoost Brabant hierin de sterkste positie met ruim 30.000 arbeidsplaatsen en een toegevoegde waarde van € 1,9 miljard.
  - De regio ligt strategisch tussen een aantal wetenschappelijke centra waarmee intensieve relaties zijn zoals Wageningen, Nijmegen, Eindhoven en Tilburg.
  - Noordoost Brabant zich heeft ontwikkeld tot hét toepassingsgebied en dé proeftuin voor nieuwe producten, technieken en concepten in de AgriFood-keten.
  - AgriFood heeft een bewezen trackrecord in de regio. Uit het ondernemerschap in deze regio zijn vele (inter-)nationale topspelers voortgekomen zoals Unilever, Akzo Nobel, Organon, Nutreco en VION.
- Er is aansluiting gezocht en gevonden op agenda's en fondsen van andere overheden zoals de provincie, rijk en Brussel.

Ook op het vlak van vermindering van de "bestuurlijke drukte" zijn resultaten bereikt. Zo zijn de afzonderlijke overlegorganen als de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA), Platform Groene Ruimte en het Regionaal Economisch Actieprogramma (REAP) onder de paraplu van de regionale samenwerking gebracht en zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop het overleg tussen provincie en regio efficiënter en effectiever kan. Deze ontwikkelingen geven ons het vertrouwen dat de regionale samenwerking binnen Noordoost Brabant de komende jaren een belangrijke bijdrage kan en zal gaan leveren aan de noodzakelijke duurzame economische groei en innovatie binnen onze regio.

Met dit voorstel leggen wij u de in 3O-verband opgestelde nieuwe regionale strategische agenda met uitvoeringsprogramma voor als ook een bestuurlijk convenant dat regelt hoe we op de inhoud van die strategische agenda in bestuurlijke en privaatrechtelijke zin willen gaan samenwerken. Ten behoeve van de financiering van de samenwerking is reeds bij de begrotingsbehandeling aan uw raad gevraagd in te stemmen met het beschikbaar stellen van een bijdrage van € 3,00 per inwoner per jaar vanaf 2014 voor de duur van 3 jaar.

---

<sup>1</sup> zie bijlage voor de samenstelling van het Strategisch Beraad voor onze regio

## 5) Inhoud

### **Nadere toelichting op het onderwerp:**

Hierna volgt een toelichting op de aan uw raad gevraagde besluiten. Daarbij gaan wij achtereenvolgens in op:

- a. de overheid in transitie
- b. de strategische agenda met uitvoeringsprogramma
- c. Rekenkameronderzoek "Regionale Economie: werk aan de winkel"
- d. het bestuurlijk convenant
- e. de oprichting van een '3 O-stichting' aan de hand van een bestuursopdracht

#### **a. De overheid in transitie**

Met de veranderingen in onze maatschappij, zowel in economisch opzicht als in het meer maatschappelijk bewustzijn bij burgers en organisaties is de overheid in een veranderende positie komen te staan. Partijen uit het werkveld zoeken elkaar op om problemen gezamenlijk aan te pakken, om toekomstgericht te opereren en elkaars krachten te bundelen. Door als overheid hierbij aan te sluiten en coalities aan te gaan met onderwijs en bedrijfsleven wordt meer kennis, geld en draagvlak gegenereerd. Zeer van belang voor de uitvoering van beleid. De rol van de overheid gaat hiermee steeds meer naar een rol als facilitator, als meedoen als partner, als aanjager, als bankier die een (micro)krediet (onder voorwaarden) verschaft aan derden. De belangrijkste inhoudelijke taak van de overheid is gericht op het op een duurzame wijze creëren en verbeteren van het investerings-, vestigings-, woon- en leefklimaat in Noordoost Brabant.

De vorming van een 3O-stichting voor de realisatie van de strategische agenda van Noordoost Brabant is een belangrijke stap in dit transitieproces in onze regio. De verantwoordelijkheid voor de realisatie van de geformuleerde doelstellingen en ambities die de regio op een hoger en duurzamer plan moeten tillen, is daarmee een gezamenlijke opgave van ondernemers, kennisinstellingen en overheden.

In de projecten die op basis van de strategische agenda tot stand gaan komen wordt iedereen uitgenodigd een bijdrage te leveren. Bedrijven en onderwijsinstellingen zijn "in the lead" bij de programmalijnen 'Business' en 'Innovation', maar ook andere maatschappelijke organisaties zullen nauw betrokken zijn en worden bij de uitvoering van de agenda, want alleen samen zorgen wij er voor dat de regio Noordoost Brabant een florerende regio wordt en blijft.

#### **b. Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma**

Bij dit raadsvoorstel is ook gevoegd het definitief concept van de Strategische Agenda met het Uitvoeringsprogramma. Deze strategische agenda is opgesteld in opdracht van het Strategisch Beraad van de regio Noordoost Brabant en geaccordeerd in de Bestuurlijke Regiegroep (BRG)<sup>2</sup> van 5 september jl.

De weg naar een gezamenlijke strategische agenda werd begin 2012 ingeslagen vanuit een toenemend besef bij alle 3 de O's, dus zowel bij overheid als onderwijsinstellingen als ook bedrijfsleven, dat de economische positie van de regio meer en meer onder druk kwam te staan. En daarmee ook de vitaliteit van stad en platteland in toenemende mate wordt bedreigd:

- Onze voorsprong op andere regio's slinkt. Had de regio in 2007 nog 25% minder werklozen dan het landelijk gemiddelde, in 2013 is dit nog maar 7% minder.
- Tegelijkertijd hebben bedrijven moeite om vacatures op het vereiste competentieniveau ingevuld te krijgen. Specifieke bedrijvigheid en expertise dreigen te verdwijnen waardoor er

---

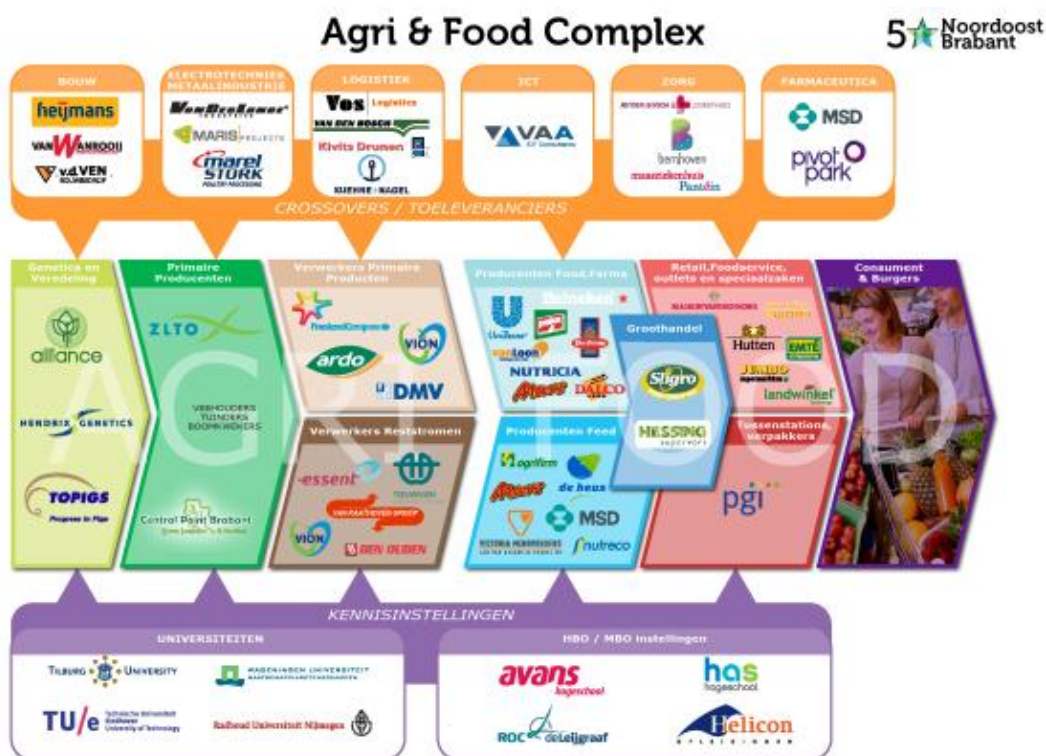
<sup>2</sup> de Bestuurlijke Regiegroep bestaat uit de burgemeesters van alle gemeenten in Noordoost Brabant en de dijkgraven van de waterschappen Aa en Maas en De Dommel

- op termijn mogelijk schakels gaan ontbreken in de AgriFood-keten.
- Er is druk op de kwaliteit van de groene ruimte, niet in de laatste plaats door groei van vooral de veehouderij in deze regio en door vraagstukken rondom gezondheid en veiligheid (denk aan het ontstaan van Q-koorts in deze regio) en duurzaamheid.
- Dit alles komt het imago van de regio en daarmee haar aantrekkelijkheid voor bijvoorbeeld vestiging van (nieuwe) bedrijven niet ten goede.

Deze ontwikkelingen vragen om actie opdat het perspectief op een vitale samenleving voor inwoners en bedrijven behouden blijft en waar nodig versterkt wordt. Dat perspectief wordt geboden door de AgriFood-sector. Meer dan elders in Nederland beschikt onze regio nl. over iets unieks: de aanwezigheid, maar vooral de compleetheit en kwaliteit van het AgriFood-cluster in de regio.

Dit sterke cluster bestaat uit:

- Bedrijven in de volledige AgriFood-keten van uitgangsmateriaal tot aan eindproducten richting consument c.q. eindgebruiker in zowel de foodproductie als 'bioproducts' en groene energie;
- Bedrijven in sectoren die waarde toevoegen en ontlenen aan samenwerking met de AgriFood-keten zoals Health en Pharma, Life Sciences, maar ook logistiek, bouw&infra, ICT, metaal- en electrotechniek en de zakelijke dienstverlening;
- Kennisinstellingen, in het bijzonder MBO-en HBO-onderwijsinstellingen en laboratoriumfaciliteiten actief in voor AgriFood relevante domeinen.



Figuur 1 Agrifoodketen met crossovers naar andere sectoren en kennisinstellingen

AgriFood is dé groeidiamant van en voor de regio. De wereldwijde stijgende vraag naar voedsel vraagt om slimme en vooral duurzame oplossingen. Vergrijzing, ziekten en daarbij gepaard gaande stijging van zorgkosten doen de vraag naar gespecialiseerde 'voeding op maat' toenemen. In de noodzaak anders om te gaan met schaarser wordende grondstoffen, het tegengaan van verspilling en het stimuleren van een meer circulaire economie, groeit de behoefte aan een 'biobased economy', waarbij vooral vanuit de agricultuur nieuwe verbindingen met energie en grondstoffen liggen. En tot slot ligt er een stevige uitdaging dit perspectief om op zorgvuldige wijze te realiseren in combinatie met versterking van het maatschappelijke draagvlak waardoor waardering en trots op de eigen regio, toeneemt.

Het is de ambitie van de regio dat Noordoost Brabant in 2020 excelleert als topregio in AgriFood. Door het AgriFood-cluster worden maatschappelijke vraagstukken op het terrein van duurzaamheid, voeding en gezondheid omgezet in producten, diensten en concepten met toegevoegde waarde voor mens, plant, dier en hun omgeving. Daarom is de regio aantrekkelijk voor mensen om er te wonen, werken en te studeren en voor bedrijven in het AgriFood-cluster om zich er te vestigen en te blijven investeren in de toekomst.

### **In 2020 is Noordoost Brabant dé excellente topregio AgriFood**

Deze ambitie wordt in de agenda vertaald in **14 "stippen op de horizon voor 2020"**; stevige ambities waarop met name bedrijfsleven en kennisinstellingen elkaar gaan vinden en ondersteunen. Deze doelen zijn in het uitvoeringsprogramma via vier programmalijnen uitgewerkt in actielijnen en concrete projecten. De regio AgriFood Capital zal jaarlijks rapporteren over de voortgang van het uitvoeringsprogramma.

Mede naar aanleiding van aanbevelingen van de Rekenkamercommissie hebben wij u onlangs (Raadsinformatiebrief d.d. 5 november 2013) geïnformeerd over de Economische Monitor 2013 van 's-Hertogenbosch. Hierin is tevens een hoofdstuk opgenomen over de positie van 's-Hertogenbosch in de regio Noordoost-Brabant. Daarnaast hebben wij besloten om in het Jaarverslag uitgebreider aan uw raad te rapporteren over het Economisch Beleid.

Voor het succes van de regionale samenwerking AgriFood zien wij als belangrijke indicatoren:

- a. Meer dan gemiddelde groei van de werkgelegenheid in de agrifood t.o.v. het landelijk gemiddelde;
- b. Jaarlijks 10 succesvolle innovaties;
- c. De realisering in 2020 van een toonaangevend kennis en opleidingsinstituut op het gebied van food;
- d. Een co-financiering van minimaal eenzelfde bedrag als geïnvesteerd wordt uit het regiofonds;
- e. Een toename van het aantal evenementen in de agrifood, met in 2020 een toonaangevend Dutch AgriFood Week

In de strategische agenda zijn de ambitie, de strategie en de koers van de regio uitgewerkt langs 4 programmalijnen (resp. 'People', 'Business', 'Innovation' en 'Basics'). De programmalijnen zijn vervolgens uitgewerkt in actielijnen, deze geven meer concreet invulling en uitvoering aan de ambities die de regio voor ogen heeft (zie ook bijlage 5).

Bij *People* staan mensen centraal. Initiatieven en projecten in dit domein hebben te maken met arbeidsmarkt en het (blijvend) ontwikkelen van kennis en vaardigheden. Speciale aandacht is er

voor het interesseren van jonge mensen voor een carrière in de Agri & Food en hun aansluiting op de (toekomstige) arbeidsmarkt. Hier bouwen we verder op het reeds lopende programma “5\*NOB Werkt!”, waarin bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en ondernemingen reeds succesvol samenwerken.

De programmalijn *Business* richt zich op het creëren, versterken en vernieuwen van netwerken en het vergroten van het aantal succesvolle innovaties. Zo worden via Ondernemerslift+ startende ondernemers in onze regio, in samenwerking met, onder meer starterscentra en Rabobanken, ondersteund met begeleiding en in de vorm van leningen. Het aantrekken van nieuwe bedrijven en doorontwikkeling van bestaande bedrijven moeten er mede voor zorgen dat alle schakels in de Agri & Food-keten op peil blijven.

Activiteiten in de programmalijn *Innovation* zijn gericht op het ontwikkelen van innovatieve clusters of proeftuinen waardoor samenwerking, (gezamenlijke) ontwikkeling, innovatie en kennisoverdracht wordt bevorderd.

De Strategische Agenda zal worden uitgevoerd in samenhang met andere innovatieprogramma's op relevante domeinen.

*Op Europees niveau* sluit onze agenda aan bij de doelstellingen uit Horizon 2020 waarin de Europese commissie middels een “smart specialisation strategy” inzet op slimme en duurzame groei. De AgriFood-sector en het innoveren middels cross-overs zijn daarin expliciet benoemd. Dit vormt een belangrijk vertrekpunt voor Europese stimuleringsprogramma's, zoals OP-Zuid, Interreg en de POP-programma's.

*Op nationaal niveau* geeft onze agenda invulling aan het Topsectorenbeleid, in het bijzonder vormgegeven in de TKI AgriFood/Tuinbouw en Uitgangsmaterialen en de Human Capital Agenda.

*Op provinciaal niveau* geeft onze agenda mede uitvoering aan het Economisch Programma 2020 en in het bijzonder het Innovatieprogramma AgriFood Brabant 2020.

Samenhang is er nadrukkelijk met de van betekenis zijnde centra en initiatieven om ons heen. Dat geldt voor de wetenschappelijke centra in Nijmegen, Wageningen, Tilburg, Maastricht, Eindhoven en Utrecht. In Brainport 2020 organiseren we een gezamenlijke triple-helix agenda met, onder meer Brainport Eindhoven, Midpoint, Greenport Venlo en Keyport Midden-Brabant. AgriFood zal daarbinnen de AgriFood-agenda verder versterken. Daarnaast zullen ook met Foodvalley en Foodport Zeeland al bestaande verbindingen verder versterkt worden.

De programmalijn 'Basics' betreft, als gezegd, in feite vooral een overheidsagenda. In deze programmalijn moet gewerkt worden aan het creëren van de juiste randvoorwaarden om tot een veel sterkere regio te komen. Dan gaat het over het creëren van een goed woon-, werk- en leefklimaat, langs de lat van een goed vestigingsklimaat, goede bereikbaarheid & mobiliteit, het leggen van de verbinding tussen stad en platteland. Duurzaamheid, ook in de maatschappelijke context staat hierbij centraal.

Deze overheidsagenda was inhoudelijk in het voorjaar van 2011 al in belangrijke mate vastgelegd in de gezamenlijke overheidsagenda “Richting 2020”. Het gaat in de programmalijn 'Basics' vooral om de randvoorwaardelijke **infrastructuur** voor een sterke regio middels toplocaties, bereikbaarheid & mobiliteit, de verbinding tussen stad en platteland, en maatschappelijke waardering van AgriFood. Een **goed woon-, werk- en leefklimaat** biedt de juiste basis om te excelleren als topregio in AgriFood. Met name vanuit de overheden zal ingezet worden op de volgende 5 actielijnen.

1. Het realiseren van 5 toplocaties die fungeren als fysieke centra voor vernieuwing. Centra waar deze locaties zijn gecentreerd, zijn: Willemspoort Food & Health Campus, Pivot Park



- Oss, Foodpark Veghel, Zorgpark Uden en Health Campus Boxmeer.
2. Het realiseren van een innovatiebevorderend vestigingsklimaat.
  3. Het uitvoering geven aan een maatregelenpakket voor de realisatie van de regionale bereikbaarheids- en mobiliteitsopgaven.
  4. Het realiseren van duurzame verbindingen tussen natuur, stad en dorp en economische activiteiten.
  5. Het realiseren van de acties in het Uitvoeringsprogramma 5\* Noordoost Brabant Werkt! 2013-2015 door werkgevers, onderwijs en overheden.

Het realiseren van een sterke topregio wordt met deze agenda echt een gemeenschappelijke ambitie en opgave van zowel overheden, kennisinstellingen als bedrijfsleven. De agenda moet dan ook straks worden vastgesteld door de 3 O-samenwerking om vervolgens voor alle O's dé leidraad te zijn waarlangs we de komende jaren gezamenlijk gaan werken.

#### **c. Rekenkameronderzoek “Regionale Economie: werk aan de winkel”**

Voorliggend raadsvoorstel implementeert de uit het rekenkamerrapport overgenomen aanbevelingen in belangrijke mate. Aanbeveling 1 vraagt om een visie op (regionaal) economische beleid. De Strategische Agenda voor de regio met uitvoeringsprogramma voorziet in de gevraagde regionale visie.

Aanbeveling 2 luidt: ontwikkel nieuw beleid dat de Bossche werkgelegenheid versterkt. De regionale keuze voor Agri en Food als onderscheidend economisch thema zien wij als aanvulling op het eigen stedelijk economisch beleid van de gemeente 's-Hertogenbosch. Dit stedelijke economisch beleid is al in uitvoering: in opdracht van uw raad geven we momenteel uitvoering aan het 'Economisch Actieplan 's-Hertogenbosch 2010 – 2014', met als focus het stimuleren van stedelijke economische speerpunten, zoals ICT, creatieve sector, energie, food & health en logistiek. Gebruikte instrumenten zijn fondsen voor jonge innovatieve ondernemers (Valorisatieprogramma Ondernemerslift-Plus), innovatieve clusters (Food & Health), sectorale samenwerkingsverbanden (Logistiek Platform 's-Hertogenbosch, Energieconvenant) en innovatieve huisvestingsconcepten (Jamfabriek voor ICT-starters). In het kader van deze aanpak ontwikkelen we momenteel een nieuw beleidsinstrument: het Economisch Investeringsfonds 's-Hertogenbosch. Ons voornemen is om u daarvoor in januari 2014 een uitvoeringsvoorstel te doen toekomen.

Wij zijn er voorts van overtuigd dat de nieuwe AgriFood strategie werkgelegenheid voor de stad gaat opleveren en de groei van innovatieve bedrijvigheid zal bevorderen (zie vestiging Plantlab in DGF). Zeker wanneer wij, zoals de ambitie is, de Agrifood strategie verbinden met cross overs naar andere sectoren zoals Logistiek en ICT waarin de stad sterk is.

In reactie op aanbeveling 4 hebben wij daarom aangegeven dat het strategisch beraad er niet is om bestaande belangen te behartigen maar om nieuwe bedrijven en innovaties te stimuleren. Voorts geven wij in dit voorstel aan hoe de informatievoorziening aan de raad wordt verzorgd (de aanbevelingen 3, 5 en 6.).

Het economische beleid van de Regio en de gemeente 's-Hertogenbosch, wordt, conform de aanbevelingen van de Rekenkamer, met dit voorstel sterker geregionaliseerd, geïntensiveerd en beter toetsbaar gemaakt voor de raad.

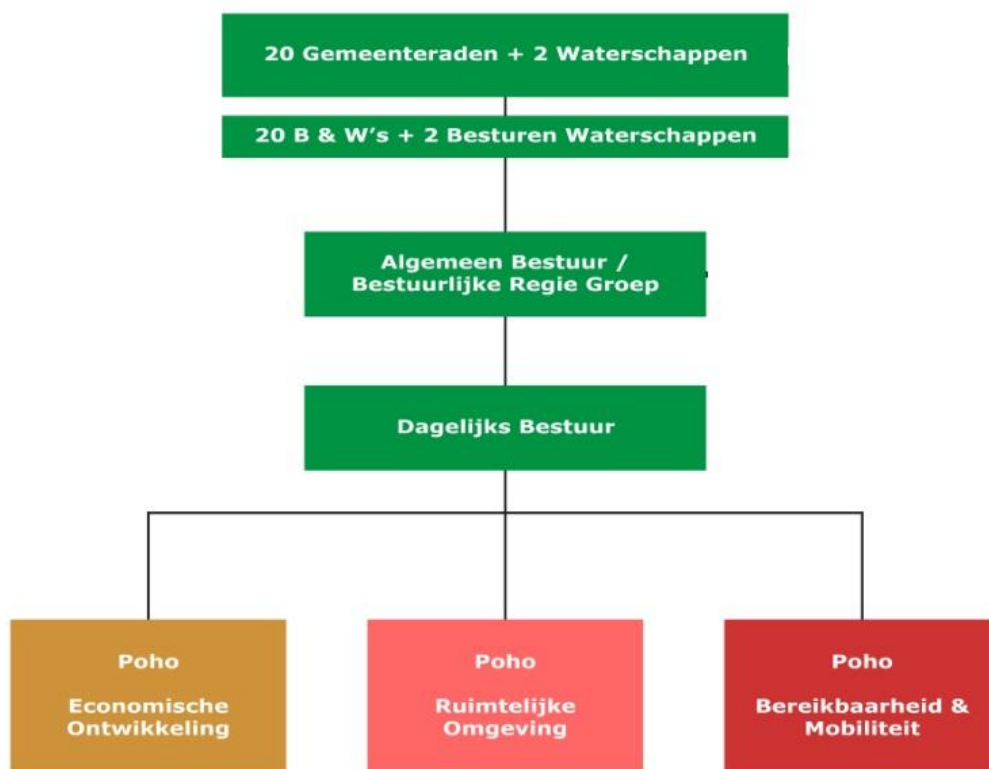
#### **d. Het Bestuurlijk convenant**

Op dit moment werken de 20 gemeenten en 2 waterschappen in het geografische gebied Noordoost Brabant al vrijwillig samen op basis van een zgn. Bestuurlijk convenant. Dit convenant is ondertekend in juni 2010 (Pact van de Ruwenberg). In het licht van de voorgenomen

totstandkoming van een 3O-samenwerking heeft de Bestuurlijke Regiegroep (bestuur van de huidige samenwerking) aangegeven te willen komen tot een nieuw bestuursconvenant waarin enerzijds sprake blijft van de kernwaarden “vrijwillige, niet vrijblijvende samenwerking” en “vederlicht en doe-gericht”, doch anderzijds de rol, de positie en de bevoegdheden van de diverse gremia binnen de regionale samenwerking zoals raden, colleges, algemeen bestuur, dagelijks bestuur, portefeuillehoudersoverleggen, helder en eenduidig worden vastgelegd. Voorts werd opdracht gegeven de juridische verankering en de verhoudingen van de nieuw op te richten stichting AgriFood met de regionale samenwerking en/of gemeenten goed vast te leggen en tot slot bestond de wens om de “bestuurlijke drukte” verder terug te brengen.

Het nu aan u voorgelegde convenant komt aan al deze opdrachten tegemoet. Door opnieuw te kiezen voor een bestuurlijk convenant en niet voor bijvoorbeeld een publiekrechtelijke vorm van samenwerking blijft de samenwerking vrijwillig van aard. Bijlage 5 bij dit raadsvoorstel bevat een beschrijving van de organisatie van de samenwerking.

In het convenant wordt nadrukkelijk vastgelegd dat de raad 2x per jaar over de voortgang in de samenwerking wordt geïnformeerd en leidend is ten aanzien van de aan de regio beschikbaar te stellen bijdrage aan een Regiofonds. Dit ‘Regiofonds’ is geen echt fonds, maar de verzamelnaam voor de bijdragen van de 20 gemeenten en 2 waterschappen. Het wordt ingezet om het aan de strategische agenda gekoppelde uitvoeringsprogramma te helpen realiseren. Dat gebeurt ook door de cofinanciering via externe fondsen, zowel provinciaal, nationaal als Europees, aan het regiofonds te koppelen. Hierover later in dit voorstel nog meer.



Figuur 2 Structuur bestuurlijke organisatie regio conform bestuursconvenant

De deelnemende gemeenten en waterschappen hebben en houden hun rol als bevoegd gezag. Er worden geen taken overgedragen. Omdat de samenwerking een vrijwillige samenwerking is en blijft, kent deze geen rechtspersoonlijkheid. Dit maakt het noodzakelijk om één van de partners in het convenant aan te wijzen als partner die belast wordt met het beheer en de administratie van het regiofonds. Evenals in het vorige convenant is daarbij gekozen voor de centrumgemeente, de gemeente 's-Hertogenbosch. Door deze gemeente ook aan te wijzen als penvoerder en bevoegd gezag, waar het het verstrekken van subsidies op voordracht van de BRG uit het regiofonds betreft, wordt tevens geregeld dat eventuele bezwaar- of beroepszaken eenvoudiger zijn te behandelen. In plaats van bezwaar of beroep bij alle convenantpartners is dan alleen bezwaar of beroep richting de gemeente 's-Hertogenbosch mogelijk. Dit versterkt de slagvaardigheid en efficiëntie in de uitvoering aanzienlijk.

Met de inzet voor samenwerking wordt direct geregeld dat reeds bestaande projecten en overleggen opgaan in of aanhaken bij dit nieuwe samenwerkingsverband:

- Het programma \* Noordoost Brabant Werkt! (samenwerking onderwijs, ondernemers en overheid in het kader van de noodzakelijke verbeteringen op de arbeidsmarkt) is het leidende programma voor de programmalijn People en actielijn 4.5 uit 'Basics'.
- Voor de activiteiten uit Business en Innovation, gericht op ondernemerschap wordt gebruik gemaakt van Ondernemerslift+.
- Het REAP-overleg gaat op in het portefeuillehoudersoverleg Economische Ontwikkeling
- De streeknetwerken (Het Groene Woud en Platform Groene Ruimte) komen samen in het portefeuillehoudersoverleg Ruimtelijke Omgeving.
- De GGA's bundelen hun krachten via het portefeuillehoudersoverleg Bereikbaarheid & Mobiliteit.

Derhalve wordt aan u gevraagd in te stemmen met een verdergaande overheidssamenwerking in de regio Noordoost Brabant, en daarmee met het sluiten van bijgaand Bestuurlijk Convenant, welke de titel draagt: 'Convenant regionale samenwerking Noordoost Brabant' (beslispunt 2).

#### **e. De bestuursopdracht voor totstandkoming van de 3 O-samenwerking**

Indien alle raden conform dit voorstel besluiten krijgt daarmee de BRG opdracht om de oprichting van een '3 O-stichting' voor te bereiden. Daarmee wordt een samenwerkingsverband, gerealiseerd, waarin ondernemers, kennisinstellingen en overheden vanuit de regio Noordoost Brabant, gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor het realiseren van de ambitie dat Noordoost Brabant in 2020 excelleert als topregio in AgriFood. De stichting is verantwoordelijk voor de uitvoering van de programmalijnen 'People', 'Innovation' en 'Business'.

Het besluit tot deelname aan deze stichting ligt bij de afzonderlijke colleges. Als college nemen wij dit besluit pas, nadat u als raad in de gelegenheid bent gesteld uw eventuele wensen en bedenkingen te uiten. Dit is conform artikel 160 lid 2 van de gemeentewet. Op basis van dit artikel heeft ook GS nog een rol bij de beoordeling van het algemene belang in de oprichten rechtspersoon. Ook de rol van GS zullen wij in het traject betrekken.

In deze paragraaf lichten wij een aantal zaken over de op te richten stichting nader toe. In bijlage 5 bij dit raadsvoorstel is een beschrijving van de stichting opgenomen.

#### **De 3 O- stichting is een verbonden partij**

Strikt formeel genomen is de op te richten stichting geen verbonden partij. Immers zoals uit het hierna volgende blijkt gaat de gemeente niet toe treden tot het bestuur. Desondanks zullen wij handelen als ware het een verbonden partij. Wij lichten dit toe aan de hand van een aantal door

uw raad geformuleerde criteria voor verbonden partijen.

- *De 3 O-stichting dient een publiek belang (het maatschappelijke doel)*  
Als kader hebt u bepaald dat een verbonden partij een publiek belang moet dienen. Het publieke belang van deze stichting is de uitvoering van de Strategische Agenda met uitvoeringsprogramma en de daarin opgenomen programmalijnen 'People', 'Business' en 'Innovation'. De stichting wordt een samenwerkingsverband. Participanten zijn: ondernemers, kennisinstellingen en overheden uit de regio Noordoost Brabant. Binnen de stichting nemen zij gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het realiseren van de ambitie dat Noordoost Brabant in 2020 excelleert als topregio in AgriFood.
- *We hebben in de stichting een bestuurlijk én financieel belang*  
Als kader hebt u bepaald dat sprake is van een verbonden partijen als we als gemeente zowel een bestuurlijk als ook een financieel belang hebben.

#### *Bestuurlijk belang*

De stichting dient ter uitvoering van regionaal beleid zoals vastgelegd in de Strategische Agenda. Dat is niet in directe zin een gemeentelijk belang maar een regionaal belang. De beoogde vertegenwoordigers (van overheidszijde) vanuit de BRG in het bestuur van de stichting zitten daar niet als vertegenwoordigers van hun gemeente maar als collectieve vertegenwoordiging van de 20 gemeenten en 2 waterschappen. Een variant van 22 bestuurders vanuit de regio in het bestuur van de stichting is immers geen werkbare optie. U hebt als kader aangegeven dat collegeleden geen deel kunnen nemen in het stichtingsbestuur. Toch opteren wij ervoor burgemeester Rombouts zitting te laten nemen in het stichtingsbestuur als één van de vertegenwoordigers van de 20+2. Hij doet dit echter niet vanuit zijn rol als collegelid van onze gemeente maar als voorzitter van de BRG en namens alle regiogemeenten en waterschappen.

#### *Financieel belang*

De stichting wordt gevoed door het 'regiofonds' i.c. de bijdragen van de 20+2. Daarmee dus ook de bijdrage van de gemeente 's-Hertogenbosch. De andere O's dragen bij via de projectenlijst.

- *Er is gekozen voor een privaatrechtelijke stichting*  
Als kader hebt u bepaald, dat wij bij het aangaan van een nieuwe verbonden partij het 'afwegingskader' dienen te doorlopen. Op basis van dit afwegingskader komen wij tot de keuze dat een privaatrechtelijke verbonden partij, in de vorm van een stichting, het best de doelstellingen van de regio kan realiseren en een stichting, zonder winstoogmerk een prima vehicel biedt voor de 3O's om gezamenlijk te sturen op de uitvoering van de Strategische Agenda.
- *U krijgt periodiek en gedegen de benodigde informatie*  
Als kader hebt u bepaald wanneer en op welke wijze u periodiek geïnformeerd wenst te worden over de verbonden partijen. Ook de informatieverstrekking over deze nieuwe stichting zal binnen deze afspraken vorm krijgen. Het bestuursconvenant voorziet hier ook in. Uitgangspunt is dat de communicatie en informatiestroom via de paragraaf verbonden partijen loopt. Dit als onderdeel van de reguliere planning- en controlecyclus. Supplementair hieraan zullen wij, als daar aanleiding voor is, gebruik maken van raadsinformatiebrieven om u te informeren. Ook zal deze stichting deel uit maken van de periodieke evaluaties van al onze verbonden partijen.

- *Deze stichting krijgt geen raad van toezicht*  
Als kader hebt u bepaald dat iedere stichting een raad van toezicht dient te krijgen. Bij deze stichting zijn wij voornemens een uitzondering te maken. De reden is dat er reeds een 'zwaar' bestuur wordt beoogd voor de stichting (6 vertegenwoordigers vanuit overheden, 6 vanuit bedrijfsleven en 6 vanuit onderwijs) en de stichting zich reeds dient te verantwoorden aan de BRG (en via de colleges en dagelijkse besturen van de waterschappen aan de gemeenteraden en algemene besturen van de waterschappen).
- *Het uitvoeringsprotocol ook bij deze stichting van kracht*  
Als kader hebt u bepaald dat wij een uitvoeringsprotocol dienen te hanteren. Ons intern uitvoeringsprotocol uit 2011 zal vanzelfsprekend bij deze nieuwe stichting in acht genomen worden. In dit protocol beschrijven wij de interne werkwijze, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en taakverdeling (bestuurlijk en ambtelijk).

#### **Communicatie/vervolgprocedure:**

In de achterliggende maanden is onze inzet intensief gecommuniceerd met diverse achterbannen. Zo vonden er op lokaal, subregionaal en regionaal niveau bijeenkomsten plaats met raadsleden, statenleden, bestuurders, ambtenaren, ondernemers en vertegenwoordigers van onderwijsinstellingen. We hebben specifiek voor ondernemers en kennisinstellingen informatie- en discussieavonden georganiseerd verspreid over de regio, de zogenaamde 'roadshows'. Er zijn op diverse momenten publicaties verzorgd in de media en via onze eigen nieuwsbrief en website.

Aan de hand van deze ontmoetingen kan samenvattend het volgende worden geconcludeerd:

- goed dat de regio kiest en dat zij samenwerking, zowel onderling als met bedrijfsleven en onderwijsinstellingen intensificeert;
- herkenning van het belang van de AgriFoodcomplex, zowel vanuit het verleden als kansen naar de toekomst toe;
- noodzaak om innovatie in de AgriFoodketen te realiseren juist om maatschappelijke weerstanden (denk aan Q-koorts, milieudruk, landschappelijke waarden) weg te nemen. Daarvoor zijn wel nieuwe verbindingen nodig; met consumenten en burgers en met andere sectoren (cross-overs).

Ter nadere toelichting treft u bij dit raadsvoorstel de Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma alsmede het nieuwe bestuurlijke convenant aan.

Op de website [www.5nob.nl](http://www.5nob.nl) is voorts een overzicht beschikbaar van "Veelgestelde Vragen (FAQ's) over de regionale samenwerking". Graag verwijzen wij u naar deze website in geval van eventuele technische vragen. Mocht uw vraag er niet bij staan, dan kunt u deze via de website stellen. Via de website zal de vraag dan ook zo spoedig mogelijk beantwoord worden, waarna deze tevens aan de lijst met "veelgestelde vragen" wordt toegevoegd.

## **6) Financiële paragraaf**

Middels de begroting is aan uw raad gevraagd met ingang van 2014, voor een periode van 3 jaar, te komen tot een jaarlijkse bijdrage van € 3,00 per inwoner per jaar. Deze bijdrage wordt door alle gemeenten gestort in een zgn. 'Regiofonds'. Het 'Regiofonds' is geen echt fonds, maar de verzamelnaam voor de bijdragen van de 20 gemeenten en 2 waterschappen. Het wordt ingezet om het aan de strategische agenda gekoppelde uitvoeringsprogramma te helpen realiseren. Vanuit het Regiofonds worden investeringen mogelijk gemaakt. Enerzijds door de middelen te

koppelen aan beschikbare middelen voor regionale ontwikkeling vanuit bijvoorbeeld de provincie, anderzijds door een deel beschikbaar te stellen aan de 3 O-stichting om daarmee innovaties op gang te helpen brengen.

Uitgangspunten voor de vulling van het Regiofonds zijn als volgt:

- bijdrage vanuit de 20 gemeenten van € 3,- per inwoner op jaarbasis, zijnde in 2014 ong. € 1.800.000
- bijdrage vanuit de 2 waterschappen van 6,5% van de bijdrage vanuit de 20 gemeenten, zijnde ong. € 120.000

Daarmee komt voor het Regiofonds op jaarbasis ongeveer € 1.920.000 beschikbaar.

Deze middelen zullen worden ingezet ten behoeve van projecten en voor een klein deel ten behoeve van de uitvoeringsorganisatie (max. 25%). Projecten die hiervoor in aanmerking komen zijn en worden geformuleerd in het Uitvoeringsprogramma bij de Strategische Agenda. Dat projectenbudget wordt jaarlijks via de begroting gelabeld. Vanuit co-financieringsafspraken met de Provincie zijn zowel vanuit het Regionaal Economisch Actieprogramma (REAP) als vanuit de streeknetwerken (Platform Groene Ruimte en Het Groene Woud) resp. € 345.000 en € 340.000 beschikbaar. Hier staat wel het vereiste tegenover van co-financiering.

Anders gezegd: via het labelen van deze bedragen wordt met de middelen van de provincie al een eerste multiplier op de € 3,00 bijdrage van de gemeenten bereikt. Daarmee bedraagt de totale inbreng vanuit regionale overheden op jaarbasis in ieder geval **€ 2.605.000**. Daarmee is een projectenbudget beschikbaar van € 1.954.000 te verdelen over drie grote budgetlijnen, t.w. REAP projectenbudget, streeknetwerken projectenbudget en 3O-samenwerkingsprojectenbudget.

Inkomsten	In €	Uitgaven	In €
regiogemeenten	1800.000	Uitvoeringsorganisatie	651.000
Waterschappen	120.000	REAP Projectenbudget	604.000
REAP-Provincie	345.000	Streeknetwerken Projectenbudget	595.000
Streeknetwerken- Provincie	340.000	3O samenwerking projectenbudget	755.000
<b>Totaal</b>	<b>2605.000</b>	<b>Totaal</b>	<b>2605.000</b>

De projectbudgetten voor REAP en streeknetwerken staan onder de aansturing van de portefeuillehoudersoverleggen binnen de overheidssamenwerking. Binnen de 3O-samenwerking is mede sturing op het budget mogelijk door de overheidsvertegenwoordigers in die samenwerking.

De BRG legt jaarlijks verantwoording af richting de convenantpartners via de begroting (vooraf) en de jaarrekening en het jaarverslag achteraf. Zoals aangeduid in de paragraaf over de 'bestuursopdracht voor de totstandkoming van de 3 O-samenwerking' wordt in het convenant de wijze waarop de financiering wordt gerapporteerd, geregeld.

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,  
De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. I.A.M. Woestenberg mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

**Bijlagen:**

1. Strategische Agenda met Uitvoeringsprogramma
2. Convenant voor de regionale samenwerking in Noordoost Brabant
3. Samenstelling van het Strategisch Beraad
4. Begrippenlijst
5. Toelichting op onderdelen van het raadsvoorstel

**Ter inzage:** N.v.t.

De gemeenteraad van 's-Hertogenbosch in zijn openbare vergadering van 10 december 2013;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 5 november 2013,  
regnr.3477623;

gelet op de Gemeentewet;

### **Besluit**

1. **Vaststelling van** de programmaliijn 'Basics' en de daarbij behorende actielijnen ter versterking van het woon-, leef- en werkklimaat in de regio Noordoost Brabant als het belangrijkste onderdeel van de overheidsopgave in de 3O-samenwerking (zie blz. 9 van dit voorstel);
2. **Het aangaan van** een verdergaande overheidssamenwerking in de regio Noordoost Brabant zoals vormgegeven in bijgaand Bestuurlijk Convenant, welke de titel draagt: 'Convenant regionale samenwerking Noordoost Brabant', samen met de overige in het convenant genoemde partijen, zijnde de gemeenten en waterschappen in het geografische gebied Noordoost Brabant.
3. **Het aangaan van** een verdergaande 3O-samenwerking waarin met de partners een stichting wordt opgericht ten behoeve van de uitvoering van genoemde Strategische Agenda (de programmaliijnen 'People', 'Business' en 'Innovation').
4. Het succes van de regionale samenwerking AgriFood te toetsen aan de (voortgang) van de regionale ambities, jaarlijks te monitoren door stad en regio aan de hand van:
  - a. Meer dan gemiddelde groei van de werkgelegenheid in de agrifood t.o.v. het landelijk gemiddelde;
  - b. Jaarlijks 10 succesvolle innovaties;
  - c. De realisering in 2020 van een toonaangevend kennis en opleidingsinstituut op het gebied van food;
  - d. Een co-financiering van minimaal eenzelfde bedrag als geïnvesteerd wordt uit het regiofonds;
  - e. Een toename van het aantal evenementen in de agrifood, met in 2020 een toonaangevend Dutch AgriFood Week.

's-Hertogenbosch,  
De gemeenteraad voornoemd,  
De griffier,

De voorzitter,

drs. A. van der Jagt

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts